

Festa de Sant Sebastià 2021

Gimcana per Les Escaules

1. La plaça de Les Escaules

Abans la plaça era mes petita. Als anys 90 es va ampliar la plaça i també pavimentar-la. Abans, encara que la plaça era mes petita, era el centre del poble. Com es deia la botiga que hi havia a la plaça i on estava situada? Avui dia “bona connexió d’internet” es el tema en aquest poble però la botiga també era el centre de comunicació del poble. Perquè?

Botiga de Cal Manso. Quan va arribar el telèfon al poble, als anys vuitanta, aquí hi havia el primer i únic telèfon durant uns quants anys.

2. Carrer de l’Oli

Perquè aquest carrer es diu Carrer de l’Oli?

Segons la història oral en algun moment hi havia 3 trulls en aquest carrer.

3. Carrer Figueres, porta vermella

Quin tipus de botiga hi havia en aquest edifici? Com es deia?

Hi havia una carnisseria que es deia Can Prunes. Era l’oncle de la Maite.

4. Antiga escola

Si mireu be, podeu veure en quin any es va construir l’escola? Ho trobeu? Sabeu qui va ser l’última mestra de l’escola de Les Escaules? En quina dècada es va tancar l’escola? I qui dels actuals habitants de Les Escaules va formar part d’aquest últim grup

que va anar l'escola aquí? Als baixos on ara hi ha el dispensari hi havia l'escola i a dalt hi vivia la mestra amb la seva família.

1928 . L'última mestra va ser la senyoreta Concepció Gou Tarrés, la mare d'en Josep Mas Gou de la plaça . Es va tancar l'escola als anys 70 quan la Maite hi era alumne.

5. Font davant de l'escola

Aquesta font era part d'un edifici que en algun moment va ser molt important per a l'economia del poble. Hi havia una fàbrica. Sabeu que produïen en aquesta fàbrica que estava en el lloc on ha ara les restes de la font i els pisos nous? En aquella època bastants homes del poble treballaven a la fàbrica, també hi va haver treballadors de Molins, Boadella, Biure i Llers. En Martí Barris durant molts anys va ser un dels treballadors. Sabeu quants anys tenia quan va començar a treballar a la fàbrica i quina feina feia?

Hi havia una fàbrica de ciment ràpid (cimà) i en Martí Barris hi treballava. Treballaven 6 dies a la setmana durant 8 hores/dia. En Martí va començar a treballar de barriner a la pedrera on treien les pedres de la muntanya. Feien explosions per trencar la pedra. Als anys 90 es va tancar la fàbrica.

6. Safareig a l'altura de Can Llop

Saps com anomenaven aquest safareig i perquè tenia aquest nom?

La gent deia “el rentador d’hivern” perquè l’aigua era mes càlida.

7. Can Caixas

És un edifici immens que ha tingut diferents funcions. En alguna època era un molí per moldre gra però també va funcionar com a central elèctrica que funcionava amb l’aigua del torrent de la Caula. Sabeu quins pobles rebien la llum d’aquesta central elèctrica? Fins quan més o menys va funcionar aquesta central elèctrica?

La llum que es produïa a Can Caixàs anava a Les Escaules i a Terrades. Va estar en ús fins als anys 70. Amb la construcció del pantà totes les microcentrals van quedar en desús.

Si anéssim mes amunt ens trobaríem algunes cases com Can Marull, Can Pasamané, i al final de tot en molí d’en Borràs que també utilitzava l’aigua del torrent de la Caula. Es també aquí a

dalt de la muntanya on hi havia les pedreres per la fàbrica de ciment o per fer piques de pedra etc.

8. Coves entre Can Caixàs i el salt de La Caula

En la cova més famosa “La cova de les 3 creus” es van trobar restes del paleolític mitjà (edat de pedra entre 40.000 i 33.000 abans de Crist). Alguns objectes que s’hi van trobar estan al museu arqueològic de Girona. Sabeu d’on ve el nom “Cova de les 3 creus”?

A l'entrada de la cova hi ha 3 creus gravades

9. Camp de futbol

A la època que hi vivia mes gent a Les Escaules i que hi havia mes activitat econòmica també hi ha havia una vida mes rica al nivell cultural i esportiu. El poble tenia un club de futbol i un grup de teatre. Sabeu on era el camp de futbol?

Es deia el camp d'en Burgas i se situava a l'altre costat del riu; passat el pont sobre la Muga, Can Teodoro, en una esplanada que hi havia al costat del camí de Biure. A vegades també jugaven a futbol al costat del Castell, en una esplanada que hi havia allà.

13. Cal Paisano

Sabeu l'origen d'aquesta casa?

A partir de l'any 1790 l'estat estableix la figura dels "peons caminers". Son els encarregats de fer el manteniment i tenir cura de les noves carreteres en una distancia inicial d'uns 5,5 km que mes tard augmentarà, a més a més d'auxiliar als viatgers i netejar els marges. L'any 1852 és quan comencen a construir les casetes de peons caminers per tal que els treballadors, amb les seves famílies, estiguin disponibles les 24 hores i a tocar del seu tram de carretera. Cal Paisano era una caseta que es va construir per aquest motiu.

14. Antiga església de Sant Martí.

Sabeu mes o menys en quin any es va enderrocar l'església romànica?

La foto esta feta a l'any 1923. Probablement just abans de l'enderocament. En aquell moment encara conservava pràcticament totes les seves estructures.

15. Salt de La Caula

La història del poble està molt vinculada amb La Caula, el torrent de la Caula i el salt de la Caula. La primera activitat se situa al voltant dels torrents de la Caula (coves, església romànica, ..) i fins avui dia el Salt de la Caula atreu gent de tot arreu. Una època important eren els anys 60-70 del segle passat quan hi venia en Dalí amb el seus amics artistes. A l'any 2005 això també va ser un dels motius principals per organitzar la primera edició de la trobada "La Muga Caula", un esdeveniment artístic enfocat en la performance i la poesia visual que va portar molts artistes de tot el món al poble. Malauradament s'ha hagut de tancar l'accés al Salt perquè va caure una part de la paret del salt. Sabeu en quin any va passar això?

2010, durant la cinquena edició de la Muga Caula a l'hora del dinar. La Maria la Castellana, la mare d'en Salvador, llavors pràcticament cega, va dir que ja feia dies que sentia tremolors i que segurament la paret de la Caula es desprendria.

16. Pou de glaç

El que sorprèn més del pou de glaç de Les Escaules són les grans dimensions -10 m. de diàmetre- i el seu bon estat de conservació. És considerat el pou del glaç més ben conservat de la comarca. El fet que sigui tant gran fa pensar que la seva producció era molt important.

Sabeu què es feia amb el gel?

És el lloc on guardaven el gel que es formava a la Muga i a la Caula a l'hivern. El portaven amb carro a Figueres i també fins a Roses d'on el portaven a Barcelona en barco. El gel era molt preuat i també tenia un ús medicinal.

17. La Fonteta

El poble tenia varies fonts. Aquí trobarem La Fonteta. Sabeu els noms d'algunes altres fonts del poble?

Diuen que hi ha 7 fonts a Les Escaules : L'argila, ...

18. Carretera entre Les Escaules i Boadella.

Al llarg de la història Les Escaules ha format part de diferents altres municipis. En algun moment formava part de Llers i també tenia connexions social i econòmiques amb altres municipis com Terrades o Biure. Ha tingut una època que formalment no pertanyia a cap altre poble i ara forma part del municipi Boadella i Les Escaules. Important per a la connexió dels 2 pobles era la carretera Les Escaules- Boadella. Sabeu en quin any es va asfaltar aquest tram de la carretera GIV-5041

El camí de Les Escaules a Boadella el van eixamplar soldats de lleua que s'estaven als barracons de Can Bió. Finalment l'any 1980 es va asfaltar i transformar en carretera.

19. Moli de baix

En aquest molí feien electricitat amb l'aigua de la Muga. Quan es va construir el pantà aquestes centrals elèctriques van quedar en desús. Sabeu on portaven l'electricitat generada aquí? Segons ens expliquen la Gracieta i en Martí Barris la resclosa que formava part de la central elèctrica era una zona de esbarjo. Hi havia un camí que anava des de Can Barata fins la resclosa i hi anaven a banyar-se i passar el diumenge. Hi feien el vermut i tot. Tots dos tenen molt bon records d'aquella zona i dels moments que hi han passat.

Portava llum a Figueres.

20. Safareig

Com es deia aquest safareig? Perquè tenia aquest nom?

El rentador de l'estiu o el rentador de baix. Aquí feien servir aigua del riu que era més freda que l'altre rentador i llavors era més convenient a l'estiu.

21. Església nova de Sant Martí

Com ja sabem abans hi havia un altre església darrera Cal Paisano. En quin any es va construir aquesta església nova?

Curiositat: a l'any 1860 hi havia 369 habitants a Les Escaules.

En el seu frontis, o façana de migdia, hi ha la portalada, rectangular. A la llinda hi figura la data 1785. Segurament aquest any fou acabada l'església.

22. El mural i l'abeurador

Just sota la plaça un grup de voluntaris va pintar un mural. Es van recollir paraules entrevistant la gent del poble i la Lara Fluxà va crear un núvol de paraules. Sabeu a què fan referència aquestes paraules?

En una punta de la plaça, mes o menys on ara hi ha els gronxadors hi havia un abeurador, per a donar aigua als animals que es feien servir per transportar coses o per treballar.

L'incendi del 2012 va impactar molt la gent del poble. Després de l'incendi es va fer un recull de paraules amb la gent del poble que ha quedat plasmat en el mural

23. El camí del mort

Sabeu d'on ve el nom "el camí del mort"? Aquest camí va paral·lel al carrer d'Amunt fins a l'última casa on s'ajuntava amb el camí que va cap a Can Vila. Tradicionalment aquest camins havien de tenir l'amplada suficient per a un ase i un carro.

Quan hi havia una malaltia contagiosa no podien transportar els morts per davant de les cases o pel carrer principal. Llavors anaven per un camí que passava per darrere de les cases. En el cas del nostre poble aquest camí servia pels difunts de Can Vila de Subirats, que tot i ser terme de Terrades eren enterrats a Les Escaules.

24. El pou del Carrer d'Amunt

Abans no hi havia aigua corrent als pobles. La gent anava al rentador per rentar la roba i havien d'anar a buscar aigua al pou. El pou era un lloc de trobada també. Sabeu fins quin any mes o menys va estar en ús aquest pou?

Va quedar en desús a principis dels anys 80 quan es va fer les obres per tenir aigua corrent a les cases.

25. Porta medieval Carrer d'Amunt

De quina època (segles) es aquesta porta. Sabeu perquè el poble després sobretot es va expandir cap amunt?

Segons consta a la placa informativa es va construir el segle XIV. Degut a les riuades de la Muga el poble es va expandir cap amunt.

26. La casa cremada

Segons alguns historiadors aquest edifici també té restes molt antigues i podria haver format part d'un antic monestir. Com es deia la forma de construcció que trobem a la casa cremada i forma part de la hipòtesi que es tracta d'un edifici alt medieval?

Espina de peix (opus spicatum)

27. Noms de les cases

Al poble totes de les cases tenen un nom. D'algunes sabem d'on ve, d'altres no. També al llarg del temps els noms canvien. Ens podeu donar 10 noms de cases del poble i mes o menys on estan situades o qui hi viu?

Aquí teniu un llistat dels habitants del poble al segle XIII. Potser hi trobeu algun nom que encara està en us o que està relacionat amb algun nom d'una casa?

AREA, Alayda de (1268)
AREA, Guillelmus de (1284)
CABATER, P. (1203)
CELLER, G (1203)
DALMAU, J (1277)
DOMINICI, Johannes (1281, 1284)
DOMINICI, Petrus (1284)
ESCARBOT, P. (1203)
FURTIANA, Raimundus (1277, 1279)
GARNARI, Dominicus (1243, 1268)
GERONESIUS (1277)
LETONIS, Bartholomeus (1285)
LETONIS, Petrus (1268)
LINARIIS, Jacobus de (1268, 1278, 1284)
MIRO (1279)
NATALLA, Berengaria (1288)
NOGERIA, Guillelmus (1288)
NOGERIA, Johannes (1268)
OLMELLIS, Petrus (1279, 1285)
ORTOLANI, Bernardus (1279)
RIPA, Johannes de (1268)
RIPPA, P. de (1288, 1295)
ROCHA, Petrus de (1279)
ROSTOLII, Raimundus (1277)
ROURE, A. (1279)
SCARBOTI, Bernardus (1295)
SCARBOTI, Johannes (1277)
SUBIRATS, Berengarius de (1284, 1285)
SUBIRATS, Bernardus de (1279)
SUBIRATS, Raimundus de (1268, 1279)
ULMELLIS, Beatrix (1285)
ULMELLIS, Bernardus (1285)
ULMELLIS, Petrus, vegeu OLMELLIS, Petrus
VERDALA, Arnaldus (1285)
VERDALA, Berengarius (1284)
VERDALA, Bernardus (1279)
VILA, Arnaldus de (1268, 1278, 1279, 1281, 1285, 1295)
VILLA, Bernardus de (1277, 1279, 1281, 1284)
VILLADAMONT, Johannes de (1203, 1277, 1279, 1281)

Moltes gràcies per participar i si sabeu més coses del poble, ens agradaria que les compartíssiu amb nosaltres.